

GEOINFORMACJA W E-ADMINISTRACJI

Według Banku Światowego nawet najbardziej rozwinięte państwa nie potrafią jeszcze korzystać z więcej niż 20% istniejącego potencjału e-administracji.

JERZY GAŹDZICKI

Wpływ współczesnych technologii informacyjnych i komunikacyjnych na funkcjonowanie administracji publicznej staje się coraz bardziej widoczny. Nowe środki i formy działania usprawniają pracę urzędów, które stają się bardziej przyjazne dla obywateli. Administracja przeobraża się, nabierając cech elektronicznej administracji, czyli e-administracji.

Każda jednostka administracji publicznej wykonuje swoje zadania na określonym terytorium wyznaczającym przestrzeń, w której żyją jej mieszkańcy i znajdują się różnorodne obiekty przestrzenne, naturalne i antropogeniczne. Zachodzi przy tym potrzeba operowania informacją przestrzenną (geoinformacją), tj. informacją pośrednio lub bezpośrednio odniesioną do określonego położenia lub obszaru w przestrzeni.

● ZNACZENIE E-ADMINISTRACJI

W dokumentach Banku Światowego e-administrację (*e-government*) określa się jako stosowanie przez jednostki administracji publicznej technologii informacyjnych i komunikacyjnych, które umożliwiają doskonalenie relacji z obywatelami (*government to citizens – G2C*), przedsiębiorstwami (*government to business – G2B*) i innymi jednostkami administracji (*government to government – G2G*). Technologie te mogą służyć do różnych celów, m.in. do:

- lepszego świadczenia usług na rzecz obywateli,
- usprawnienia kontaktów z sektorem gospodarczym (rynkowym),
- zwiększenia skuteczności zarządzania,
- ułatwienia obywatelom dostępu do informacji, a tym samym zwiększenia ich świadomego udziału w życiu społecznym.

Wśród pozytywnych efektów e-administracji wymienia się również:

- zmniejszenie korupcji,
- zwiększenie demokracji,
- wzrost dochodów,
- ograniczenie kosztów.

Znaczenie e-administracji jest doceniane przez wysokiej rangi polityków.

● E-ADMINISTRACJA DLA OBYWATELA I PRZEDSIĘBIORCY

W państwach członkowskich Unii Europejskiej za priorytetowe uznaje się 12 usług publicznych dla obywateli i 8 usług publicznych dla osób prawnych, głównie przedsiębiorstw (European Commission, 2004). W przypadku obywateli są to usługi związane z:

- podatkiem od osób fizycznych,
- pośrednictwem pracy,
- ubezpieczeniem społecznym,
- dokumentami tożsamości,
- rejestracją pojazdów,
- pozwoleniami na budowę,
- zgłoszeniami na policję,
- korzystaniem z bibliotek publicznych,
- aktami stanu cywilnego,
- rekrutacją na studia,
- zmianami adresu zamieszkania,
- zdrowiem.

W przypadku osób prawnych są to usługi związane z:

- opłatami ZUS,
- rejestracją działalności gospodarczej,
- podatkiem od osób prawnych,
- podatkiem VAT,
- przekazywaniem danych statystycznych,
- opłatami celnymi,
- opłatami za korzystanie ze środowiska naturalnego,
- zamówieniami publicznymi.

● E-ADMINISTRACJA A GEOINFORMACJA

Rozróżniane są 4 poziomy usług e-administracji:

- informacja – elektroniczne publikowanie informacji dotyczących usług i procedur administracyjnych,
- interakcja jednokierunkowa – pobieranie w postaci elektronicznej formularzy lub gotowych produktów informacyjnych, w tym geoinformacyjnych, np. map,
- interakcja dwukierunkowa – umożliwianie elektronicznego wypełniania formularzy lub tworzenia produktów infor-

Skuteczne wdrożenie e-administracji jest ważne dla zwiększenia sprawności i ekonomicznej efektywności rządu.

prezydent George W. Bush

FOT. WWW.WHITEHOUSE.GOV

Bez informacji przestrzennej administracja publiczna nie może funkcjonować, a zatem wprowadzanie systemów e-administracji musi uwzględniać bazy danych przestrzennych oraz związane z tymi danymi usługi.

macyjnych, w tym geoinformacyjnych, zgodnie z wymaganiami użytkownika, co na ogół wymaga uwierzytelniania,

- realizacja – elektroniczne wykonywanie całego procesu usługi, co na ogół wiąże się z płatnością realizowaną elektronicznie.

E-administracja powinna prowadzić do zwiększania w urzędach znaczenia usług i kontaktów z interesantami (*front-office*) przy jednoczesnym zmniejszeniu obciążenia procesami wewnętrznymi administracji publicznej (*back-office*). Mimo szybkiego rozwoju e-administracji, jej praktyczne wykorzystanie ciągle jeszcze jest znacznie poniżej istniejących możliwości. Przy ocenie rozwoju e-administracji stosuje się odpowiednio dobrane kryteria, np. w modelu przyjętym do tego celu w jednym z raportów (Economist Intelligence Unit, 2004) uwzględnia się 7 kryteriów z przyporządkowanymi im wagami:

Kryterium	Waga
Infrastruktura komunikacyjna i techniczna	20
Otoczenie biznesowe i prawne	10
Wykształcenie i kwalifikacje	10
Polityka i wizja rządu	15
E-demokracja	15
Usługi publiczne on-line dla obywateli	15
Usługi publiczne on-line dla firm	15

Realizacja usług e-administracji wymaga korzystania – w większym lub mniejszym stopniu – z baz danych przestrzennych lub baz danych, w których dane przestrzenne występują, choć tylko w ograniczonym zakresie. W związku z tym, jako niezależne kryterium osiągniętego poziomu e-administracji w konkretnym urzędzie, regionie lub państwie może być stosowany zakres i poziom świadczonych usług danych przestrzennych.

● RELACJA MIĘDZY E-ADMINISTRACJĄ I SDI

W minionym dziesięcioleciu nastąpił rozwój infrastruktur informacji przestrzennej zwanych również infrastrukturami danych przestrzennych (*spatial data infrastructures* – SDI). Stanowią one odpowiedź na wyzwania wynikające z postępu w geomatyce, zwłaszcza w zakresie spontanicznego tworzenia i powszechnego stosowania systemów informacji geograficznej (GIS). W związku z tym w koncepcji SDI za

Zadanie polega na zapewnieniu wsparcia przemian w administracji przez technologie informacyjne, tak aby usługi publiczne zostały ulepszone i usprawnione.

premier Tony Blair

podstawę przyjmuje się istnienie wielu różnych systemów, technologii, zastosowań, struktur organizacyjnych, zasobów danych i ich modeli. Szczegółne cechy infrastruktur informacji przestrzennej polegają na tym, że infrastruktury te:

- przeznaczone są do użytku publicznego, dla wszystkich użytkowników,
- dostarczają danych przestrzennych i wykonują związane z nimi usługi,
- stosują metadane dla zbiorów danych przestrzennych oraz dla usług danych przestrzennych,
- umożliwiają interoperacyjność techniczną (współdziałanie systemów) i semantyczną (harmonizację w zakresie danych i usług),
- uwzględniają interoperacyjność organizacyjną (współpracę i koordynację).

Koncepcje SDI i e-administracji powstawały niezależnie w różnych środowiskach, chociaż ich twórcy wychodzili z różnych przesłanek. Są one jednak zbieżne pod względem:

- podstawowych celów podporządkowanych rozwojowi społeczeństwa informacyjnego,
- stosowanych technologii informacyjnych i komunikacyjnych.

Istotne znaczenie ma zwłaszcza zwrócenie w obydwu koncepcjach szczególnej uwagi na usługi, co stwarza szerokie możliwości poszukiwania zintegrowanych rozwiązań pod względem metodycznym i technologicznym oraz uzyskania znaczących efektów synergicznych. Wza-

jemne wspomaganie się e-administracji i SDI wskazuje na potrzebę tworzenia Polskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej jako struktury obejmującej poza poziomem rządowym również poziomy samorządowe. W obecnych warunkach istotne znaczenie mają prace legislacyjne, badawcze i techniczne dotyczące Infrastruktury Informacji Przestrzennej w Europie (INSPIRE), która stymuluje rozwój tych infrastruktur na wszystkich wymienionych poziomach (Gaździcki, 2005a). Jako przykład może służyć podana na stronie obok mapa, opracowana w Instytucie Geodezji i Kartografii w roku 2005, która przedstawia postępy prac w województwach nad systemami i bazami danych stanowiącymi podstawę przyszłych regionalnych infrastruktur informacji przestrzennej.

● POTRZEBA STRATEGII ROZWOJU

Pod wpływem INSPIRE oraz zamierzeń dotyczących e-administracji ujawni-

WDROŻENIA WOJEWÓDZKICH SYSTEMÓW I BAZ DANYCH PRZESTRZENNYCH

niane są potrzeby pilnego opracowania polskiej strategii rozwoju w dziedzinie geoinformacji. Strategia powinna mieć charakter ponadresortowy, interdyscyplinarny i kompleksowy, a także spotykać się z szerokim poparciem zainteresowanych środowisk. Rezolucja w tej sprawie została jednogłośnie przyjęta przez uczestników III Ogólnopolskiego Sympozjum Geoinformacyjnego (Warszawa, 7-9 listopada 2005 roku), a jej pełny tekst, razem z uzasadnieniem przesłanym ministrowi transportu i budownictwa, podany jest w sprawozdaniu z sympozjum [patrz obok – red.].

Istotne jest, aby strategia koncentrowała się na:

- użytkownikach, tj. obywatelach i przedsiębiorstwach, nie zaś na własnych potrzebach urzędów,
- rezultatach, nie zaś na samych inwestycjach, jako środkach do uzyskania rezultatów (zwłaszcza inwestycje w technologii informacyjne i komunikacyjne powinny być uzasadniane korzyściami znacznie przewyższającymi koszty).

Określone strategią zadania powinny być realizowane według reguł wolnego rynku, z zachowaniem naczelnego zasady *innowacja przez konkurencję* (Gaździcki 2005b).

• NIEZBĘDNE DZIAŁANIA

Biorąc pod uwagę nowe inicjatywy i programy Unii Europejskiej oraz potrzeby, uwarunkowania i nowe projekty krajowe, należy opracować, przedstawić do publicznej dyskusji i wprowadzić w życie rządową strategię rozwoju w zakresie informacji przestrzennej (geoinformacji).

Strategia ta powinna uwzględniać utworzenie Polskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej jako rozszerzonego i wielopoziomowego komponentu Infrastruktury Informacji Przestrzennej w Europie (INSPIRE).

Tworzenie Polskiej Infrastruktury Informacji Przestrzennej powinno być powiązane z realizacją przedsięwzięć dotyczących e-administracji.

Profesor JERZY GAŹDZICKI
jest prezesem Polskiego Towarzystwa
Informacji Przestrzennej

Literatura: • Economist Intelligence Unit, 2004: E-administracja w Europie Środkowej. Raport.
• European Commission, 2004: European Interoperability Framework for pan-European e-Government Services. Raport. • Gaździcki J., 2005a: Implikacje dyrektywy INSPIRE, GEODETA, 7/2005.
• Gaździcki J., 2005b: Towards a new GI Strategy in Poland. Prezentacja www.ptip.org.pl • US Congress, 2002: E-Government Act.

RUCHY BROWNA

Poczynania wielu instytucji bawiących się za publiczne pieniądze w GIS bardziej przypominają zdarzenia losowe niż działania zmierzające w jakimś jednym, przyjętym dla całej Polski kierunku.

KATARZYNA
PAKUŁA-KWIECIŃSKA

Trudno się jednak tej przypadkowości dziwić, skoro ani wizja, ani wynikająca z niej strategia budowy infrastruktury geoinformacyjnej nie zostały jeszcze w naszym kraju określone. Zdaniem profesora Jerzego Gaździckiego, gospodarza III Ogólnopolskiego Sympozjum Geoinformacyjnego, są to dwie główne trudności występujące w polskiej geomatyce. Z właściwą sobie wnikliwością sformułował on bowiem listę potencjalnych przyczyn trudności oraz listę trudności aktualnie występujących w polskiej geomatyce (patrz ramki na następnej stronie). I nawet gdyby tych dwadzieścia punktów miało stanowić jedyny dorobek sympozjum, to i tak warto je było zorganizować.

Profesor Gaździcki uważa, że sektor instytucji pozarządowych, jako niezależny od sektora rynkowego (firm) i publicznego (administracji), ma do spełnienia szczególną misję. Mieści się w niej m.in. zorganizowanie sympozjum geoinformacyjnego, które spełnia funkcje naukowe, edukacyjne i społeczne. O celu społecznym można także mówić w przypadku sondażu opinii środowiska przeprowadzonego z inicjatywy miesięcznika GEODETA oraz Polskiego Towarzystwa Informacji Przestrzennej. Wybrane wyniki ankiety (patrz GEODETA 11/2005 oraz s. 12 w numerze bieżącym) przedstawione uczestnikom sympozjum wzbudziły spore zain-

SYMPOZJUM GEOINFORMACYJNE

W dniach 7-9 listopada 2005 roku odbyło się w Warszawie III Ogólnopolskie Sympozjum Geoinformacyjne zorganizowane przez Polskie Towarzystwo Informacji Przestrzennej wspólnie z Klubem Teledetekcji Środowiska Polskiego Towarzystwa Geograficznego, Komisją Geoinformatyki Polskiej Akademii Umiejętności, Polskim Towarzystwem Fotogrametrii i Teledetekcji, Sekcją Kartografii Komitetu Geodezji Polskiej Akademii Nauk, Stowarzyszeniem Kartografów Polskich oraz Instytutem Geodezji i Kartografii. Patronat naukowy nad imprezą objął VII Wydział Nauk o Ziemi i Nauk Górniczych Polskiej Akademii Nauk. W sympozjum uczestniczyło blisko 200 specjalistów. Materiały – opublikowane w trzech zeszytach tomu III „Roczników Geomatyki” – stanowią źródło wiedzy na temat systemów informacji przestrzennej i problemów, z jakimi ich twórcy muszą się borykać. Sympozjum zakończyło się jednogłośnie przyjęciem rezolucji w sprawie rządowej strategii w zakresie geoinformacji (patrz ramka na s. 47). Dokument wraz z uzasadnieniem przekazany został ministrowi transportu i budownictwa Jerzemu Polaczekowi.

teresowanie. Odniosła się do nich m.in. Małgorzata Gajos mówiąca o aspektach ochrony własności intelektualnej w geomatyce. Jako bardzo wymowne ocenił je główny geodeta kraju Jerzy Albin. Znamienna jest też dalsza część jego wypowiedzi: „Na razie to my tworzymy rynek geoinformacji, ale już wkrótce znajdzie-